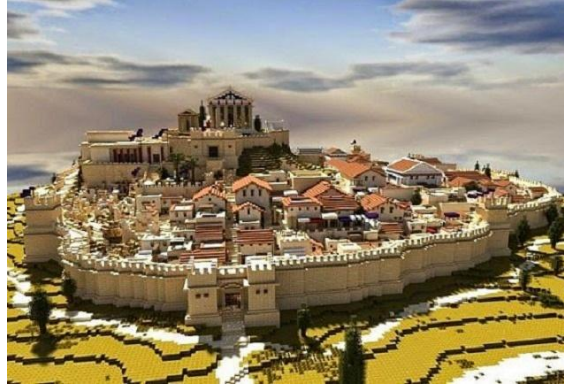

Η αρχαϊκή εποχή (750-479 π.Χ)

Η πόλη-κράτος και η εξέλιξη των πολιτευμάτων στην Ελλάδα.

1. Τι είναι και από τι αποτελείται μια «πόλη - κράτος» στην αρχαϊκή εποχή (8^{ος}-αρχές 5^{ου} αιώνα π.Χ;

- Πρόκειται για **συγκροτημένο ανεξάρτητο κράτος** στα πλαίσια μιας πόλης και των γύρω από αυτή συνοικισμών της υπαίθρου της. Έχει συγκεκριμένα σύνορα, έχει κέντρο της **το άστυ** (την κυρίως πόλη που προήλθε από συνένωση συνοικισμών, με κέντρο της μια **ακρόπολη**).

Η **ακρόπολη** ήταν οχυρή-ισχυρή τοποθεσία, συνήθως ένας λόφος, πάνω στον οποίο χτίζονται τα δημόσια κτίρια και οι ναοί μιας πόλης κράτους. Είναι δηλαδή το κέντρο της κρατικής εξουσίας. Στους πρόποδες των ακροπόλεων χτίζονται οι κατοικίες και τα εργαστήρια των τεχνιτών κατοίκων της πόλης.

Μια πόλη-κράτος αποτελείται από τους **πολίτες** της που συμμετέχουν στην οικονομική αλλά και στην πολιτική ζωή (με περισσότερα ή λιγότερα δικαιώματα, ανάλογα με το πολίτευμα που επικρατεί). Σε κάθε πόλη υπάρχει συγκροτημένη πολιτική και διοικητική οργάνωση: **το πολίτευμα**.

Το στρατιωτικό σώμα που συγκροτούν οι στρατευμένοι πολίτες μιας πόλης – κράτους με κοινό σκοπό να υπερασπιστούν τον τόπο τους από τυχόν εχθρικό κίνδυνο, λεγόταν **«οπλιτική φάλαγγα»**:. Απαραίτητη προϋπόθεση συμμετοχής ήταν η δυνατότητα του πολίτη να εξασφαλίσει ο ίδιος την πανοπλία του.

2. Σε ποιες αρχές στηριζόταν μια αρχαία ελληνική πόλη-κράτος;

- Προϋποθέσεις για την ύπαρξη της πόλης-κράτους ήταν:

- α) Η **ελευθερία** της πόλης και των πολιτών της που αποφάσιζαν για την πορεία της,
- β) Η **αυτονομία (ανεξαρτησία)** της από τις άλλες πόλεις

και γ) Η επίτευξη της κάλυψης όλων των βασικών αναγκών των πολιτών (αυτάρκεια).

3. Ποια ήταν τα αποτελέσματα της συγκρότησης των πόλεων – κρατών;

- Η πόλη-κράτος έγινε η βάση της ανάπτυξης του ελληνικού πολιτισμού. Για πρώτη φορά στην παγκόσμια ιστορία, στην πόλη κράτος υπήρξαν κρατικοί σχηματισμοί με κατοχυρωμένα τα δικαιώματα των πολιτών. Η πόλη κράτος εξασφάλισε για αιώνες τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των πολιτών της. Οι ελεύθεροι πολίτες των πόλεων-κρατών ανέπτυξαν σταδιακά τις επιστήμες, τη φιλοσοφία, τις τέχνες (εικαστικές τέχνες, μουσική, θέατρο, λογοτεχνία, αρχίζοντας από την ποίηση).

4. Ποια ήταν τα είδη των πολιτευμάτων («πολιτειών») που αναπτύχθηκαν στην αρχαϊκή εποχή;

- Στην αρχαϊκή εποχή διακρίνουμε τα εξής πολιτεύματα:

α) Την αριστοκρατία, δηλαδή την εξουσία των παραδοσιακών ευγενών που κατείχαν μεγάλες εκτάσεις γης.

β) Την ολιγαρχία (ή «τιμοκρατία»), που αντικατέστησε σταδιακά την αριστοκρατία των γαιοκτημόνων. Αυτή δίνει τα πολιτικά δικαιώματα, ανάλογα με τα εισοδήματα. και έδωσε σταδιακά εξουσία σε κατόχους μεγάλου χρηματικού πλούτου.

γ) Την τυραννίδα που προέκυψε μέσα από κοινωνικές συγκρούσεις των κατώτερων τάξεων με τους ολιγαρχικούς και αριστοκράτες. Οι συγκρούσεις οδήγησαν συχνά στη απόλυτη εξουσία των **τυράννων, δηλαδή ηγετών που συγκέντρωσαν όλες τις εξουσίες στα χέρια τους**. Αρχικά, οι τυραννίδες στράφηκαν κατά των μεγάλων γαιοκτημόνων και των ολιγαρχικών, κάνοντας μεταρρυθμίσεις υπέρ του λαού. Σταδιακά μετεξελίχθηκαν σε ολιγαρχικές ανελεύθερες εξουσίες (Γι' αυτό στην κλασική εποχή τύραννος σημαίνει δυνάστης-καταπιεστής του λαού.) Ο τύραννος αποκτά δικαίωμα ζωής και θανάτου πάνω στους πολίτες. (Η τυραννίδα, επομένως, *μεταβάλλεται σε καθεστώς τρόμου και ανασφάλειας* όχι μόνο για όσους τυχόν υποπεύεται ως αντιπάλους του ένας δυνάστης, αλλά για όλους τους πολίτες. Δεν μπορούν να αισθανθούν ελεύθεροι και πραγματικά νοικοκύρηδες της χώρας τους. Η τυραννίδα, συνεπώς δεν ήταν ένα πολίτευμα στηριγμένο σε εκλεγμένους ηγέτες ούτε στους νόμους που εγκρίνει ελεύθερα ο λαός μιας πόλης - κράτους.).

δ) Τη δημοκρατία, η οποία δημιουργήθηκε ως πολίτευμα στα τέλη της αρχαϊκής εποχής, στο οποίο η εξουσία ανήκει στις λαϊκές συνελεύσεις όλων των ελεύθερων πολιτών. Στηρίζεται στους **αιρετούς (εκλεγμένους) ηγέτες** και στους **νόμους** που εγκρίνει ελεύθερα ο λαός μιας πόλης - κράτους. Στη δημοκρατία κυριαρχούσαν τα μεσαία και κατώτερα κοινωνικά στρώματα, γνωστά με τον όρο «ο δήμος».

Η αρχαία ελληνική δημοκρατία ήταν άμεση. Στη συνέλευση του λαού (εκκλησία του δήμου) συμμετέχουν άμεσα οι ίδιοι οι πολίτες, που είναι ίσοι απέναντι στους νόμους(ισονομία), οι ίδιοι οι πολίτες εκλέγουν ή εκλέγονται *άρχοντες και ψηφίζουν τους νόμους τους μετά από συζήτηση, στην οποία όλοι έχουν δικαίωμα λόγου (ισηγορία)*. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ελευθερία του λόγου (παρρησία)

5. Ποια ήταν η αιτία των αλλαγών των πολιτευμάτων στην αρχαϊκή εποχή;

- Η αιτία βρίσκεται στους κοινωνικούς ανταγωνισμούς, τους ανταγωνισμούς των αντίθετων μεταξύ τους τάξεων μέσα στις πόλεις κράτη. Η βάση του ανταγωνισμού είναι οι οικονομικές διαφορές και αντιθέσεις, που μεταβάλλονται σε πολιτικές.

Οι μεγάλοι κάτοχοι γης, αφού πρώτα περιόρισαν την εξουσία των κληρονομικών βασιλιάδων, προώθησαν την αριστοκρατία. Οι οικονομικές εξελίξεις του αποικισμού έδωσαν δύναμη στις τάξεις που συσσωρεύουν χρηματικό πλούτο (των βιοτεχνών-εμπόρων και ναυτικών). Αυτές αμφισβήτησαν την εξουσία των αριστοκρατών και επέβαλαν σταδιακά νέα πολιτεύματα, αρχικώς με βάση τα εισοδήματα των πολιτών (τιμοκρατικά - ολιγαρχικά).

Καθώς όμως τώρα ο ανταγωνισμός γίνεται ανάμεσα στους ολιγαρχικούς του μεγάλου συσσωρευμένου πλούτου και στα μικρο-μεσαία στρώματα της κοινωνίας (*μεσαίους και μικρούς καλλιεργητές ή επαγγελματίες-βιοτέχνες-εμπόρους*) τα λαϊκά στρώματα αμφισβητούν την «τιμοκρατία» (ολιγαρχία) και έτσι σταδιακά η εξουσία περνάει σ' αυτές τις τάξεις, αρχικά ως μονοπρόσωπη εξουσία του τυράννου, και -όταν αυτή φθείρεται και εκφυλίζεται σε ανελευθερία- τότε πια ως *δημοκρατία*, δηλαδή εξουσία της μεγάλης λαϊκής πλειοψηφίας. Οι τυραννίδες εμφανίζονται ανάμεσα στον 7^ο και τον 6^ο π.Χ. αιώνα. Η δημοκρατία εμφανίζεται στα τέλη του 6^{ου} π.Χ. αιώνα.

6. Τι ήταν οι νομοθέτες (*αισυμνήται*) και γιατί θεσπίστηκαν οι πρώτες γραπτές νομοθεσίες στην Ελλάδα;

- Στα τέλη του 7^{ου} με αρχές του 6^{ου} αιώνα π.Χ. η σκληρότητα των κοινωνικών ανταγωνισμών και συγκρούσεων οδήγησε σε μια προσπάθεια συμβιβασμού και συνδιαλλαγής των πολιτών μέσα από την καταγραφή, συστηματοποίηση και βελτίωση των μέχρι τότε άγραφων εθιμικών νόμων (εθιμικού δικαίου). Έτσι προέκυψαν οι νομοθέτες (*αισυμνήται*) που προέρχονταν συνήθως από τις ανώτερες τάξεις, οι οποίοι όμως με τη νομοθεσία τους έδωσαν νέα δικαιώματα στις ανερχόμενες κοινωνικές τάξεις, προσπαθώντας να διευρύνουν τη βάση των πολιτευμάτων. Έτσι διαμορφώθηκε η «τιμοκρατία». Ωστόσο και οι νομοθεσίες αυτές δεν σταμάτησαν τους ανταγωνισμούς. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Αττικής, όπου η νομοθεσία

των Δράκοντα και Σόλωνα δεν σταμάτησε τους ανταγωνισμούς, αλλά μάλλον επιτάχυνε νέες πολιτικές μεταβολές,

Πηγές και παραθέματα

Αρχαίες μαρτυρίες κορυφαίου φιλοσόφου και επιστήμονα για την πόλη κράτος και το πολίτευμα

Η προέλευση της πόλης-κράτους και οι λόγοι ύπαρξής της

Είναι φανερό λοιπόν ότι η πόλη δεν είναι η εγκατάσταση των ανθρώπων σε μια περιοχή και το ότι δεν αδικούνται μεταξύ τους και ότι έχουν σχέσεις συναλλαγής. Αυτά είναι αναγκαία για να υπάρξει μια πόλη, αλλά και εάν όλα αυτά θα συμβούν, δεν υπάρχει μία πόλη, αλλά μόνο όταν θα υπάρξει σωστή επικοινωνία και των οικογενειών και των γενών χάριν τέλειας και αυτάρκους ζωής. Τούτο όμως δε θα συμβεί παρά μόνο με την εγκατάσταση σε μια περιοχή και με τις επιγαμίες των κατοίκων, γι' αυτό και δημιουργήθηκαν ανά τις πόλεις δεσμοί από επιγαμίες και θρησκευτικές τελετές και ουσίες και τρόποι κοινής συμβίωσης. Όλα αυτά είναι έργο φιλικής διάθεσης, γιατί και η επιθυμία για συμβίωση είναι φιλική διάθεση. Σκοπός, λοιπόν, της πόλης είναι το ζην καλώς και όλα αυτά υπάρχουν για την επιτυχία του τελικού στόχου. Πόλη, λοιπόν, είναι η ένωση συγγενικών ομάδων και κοινοτήτων με σκοπό την επιτυχία μιας τέλειας και αυτάρκους ζωής. Τούτο είναι, όπως είπαμε, η ευτυχισμένη και ενάρετη ζωή. Επομένως, πρέπει να θέσουμε ότι η πολιτική κοινωνία είναι προς χάριν των καλών πράξεων των πολιτών και όχι μόνο για τη συμβίωσή τους.

Αριστοτέλης, Πολιτικά 1280b 32-45' 1281a 1-4.

Κυρίαρχο στοιχείο της πόλης-κράτους είναι το πολίτευμα

Πολίτευμα της πόλης είναι η οργάνωση όλων εν γένει των αρχών και προ παντός της κυρίαρχης εξουσίας. Γιατί παντού κυριαρχεί το πολίτευμα της πόλης και πολίτευμα είναι η πολιτική οργάνωση.

Αριστοτέλης, Πολιτικά 1276b 10-16· 1278b 9-12.

Στα σημαντικά αυτά κείμενά του, προερχόμενα από το έργο του «Πολιτικά», ο κορυφαίος φιλόσοφος και επιστήμονας της αρχαιότητας, ο Αριστοτέλης (4^{ος} αι. π.Χ.) ορίζει τη σύσταση, την ουσία και το σκοπό ύπαρξης μιας πόλης κράτους της ελληνικής αρχαιότητας. Η πόλη-κράτος προέρχεται από τη συνένωση των οικισμών των διαφόρων «γενών» -«οίκων» μιας περιοχής και αποσκοπεί στην αυτάρκη και ευτυχισμένη ζωή των κατοίκων της. Τα γένη έρχονται πλέον σε στενότερη επικοινωνία και δημιουργία στέρεων δεσμών μεταξύ τους, κυρίως μέσα από τις επιγαμίες (δηλ. παντρεύονται άτομα από απομακρυσμένα ως τότε γένη), τις κοινές θρησκευτικές παραδόσεις και τελετές, καθώς και όλους τους θεσμούς κοινωνικής συμβίωσης, κορυφαίος των οποίων είναι το πολίτευμα (η «πολιτεία» στα αρχαία ελληνικά). Συγκροτείται λοιπόν η «**η πολιτική κοινωνία**», που κατά τον φιλόσοφο είναι προϋπόθεση όχι απλώς της συμβίωσης και της επιβίωσης, **αλλά της ευτυχίας των «πολιτών» της, με βάση την ενάρετη διαχείριση των κοινών τους υποθέσεων.**

Οι ιστορικές αυτές πηγές συνδέονται με όσα γράφει το σχολικό βιβλίο στη σελ.45: «Ο πολίτης αισθάνεται ασφαλής, αναπτύσσει ποικίλες δραστηριότητες και νιώθει ελεύθερος. Αποκτά συνείδηση του ρόλου του ως μέλους μιας κοινότητας, στη διακυβέρνηση της οποίας μετέχει ενεργά. Οι πολίτες στρατεύονται για να υπηρετήσουν τις ανάγκες ενός νέου οργανικού συνόλου. Συγκροτούν την **«οπλιτική φάλαγγα»**, φορούν πανοπλία και όλοι μαζί υπερασπίζονται την πόλη τους. Η προσφορά είναι συλλογική και ο σκοπός κοινός. Στην οπλιτική φάλαγγα συμμετείχαν όσοι μπορούσαν να αγοράσουν με δική τους δαπάνη την απαραίτητη πανοπλία. Αυτή η διευρυμένη συμμετοχή επέφερε μια γενικότερη κοινωνική εξίσωση. Οι κοινωνικές διαφορές περιορίστηκαν. Ωστόσο, δεν έλειψαν οι πολιτικοί ανταγωνισμοί που αντικείμενό τους είχαν την άσκηση εξουσίας»

Η «αριστοκρατία» και η «τιμοκρατία» (ολιγαρχία) ως παλαιότερες μορφές πολιτευμάτων

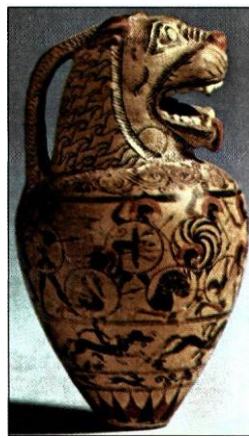

«ΑΡΙΣΤΙΝΔΗΝ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΙΝΔΗΝ»

Η οργάνωση του αρχαίου πολιτεύματος πριν από την εποχή του Δράκοντα ήταν η εξής: Οι άρχοντες ορίζονταν με βάση την ευγενική καταγωγή και τον πλούτο τους («αριστίνδην και πλουτίνδην»). Αρχικά τα αξιώματα ήταν ισόβια, αργότερα διαρκούσαν μια δυναστεία.

Αριστοτέλης, Αθηναίων πολιτεία, 3.1

Η ιστορική πηγή, παρμένη και πάλι από τα Πολιτικά του Αριστοτέλη συνδέεται με τη διαπίστωση του σχολικού βιβλίου στη σελ. 45: «Με την πόλη συνδέεται και το πολίτευμα, δηλαδή το σύστημα διακυβέρνησης. Όταν συγκροτήθηκε η πόλη, η βασιλεία είχε παρακμάσει. Την εξουσία κατέλαβαν οι ευγενείς και έτσι το πολίτευμα έγινε **αριστοκρατικό**. Η ονομασία αυτή οφείλεται στους αρίστους, τους πλούσιους δηλαδή ιδιοκτήτες γης, που παλαιότερα αποτελούσαν και το συμβούλιο του βασιλιά. Με την ανάπτυξη του εμπορίου και την ευρεία χρησιμοποίηση του νομίσματος δημιουργήθηκε μία νέα τάξη, η οποία με τη δύναμη του χρήματος αφαίρεσε την εξουσία από τους αριστοκράτες. Οι λίγοι αυτοί επέβαλαν τη δική τους εξουσία και το πολίτευμα έγινε **ολιγαρχικό**. Κριτήριο για συμμετοχή στην εξουσία δεν ήταν πια η καταγωγή αλλά ο πλούτος.»

Αρχαίες ιστορικές μαρτυρίες για την τυραννίδα, ως πολίτευμα που διαδέχεται
την ολιγαρχία

Ο ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΓΡΟΤΗΣ

Λένε ότι σε μία από τις περιοδείες του Πεισίστρατου συνέβη το περιστατικό με τον γεωργό από τον Υμηττό, ο οποίος καλλιεργούσε το κτήμα του σε μια περιοχή που αργότερα ονομάστηκε αφορολόγητη. Ο Πεισίστρατος, όταν είδε τον γεωργό να σκάβει και να καλλιεργεί έναν πετρώδη τόπο, απόρησε και έβαλε τον δούλο που είχε μαζί του να τον ρωτήσει τι αποκόμιζε απ' αυτόν τον τόπο. Κι εκείνος απάντησε: «Τίποτα παρά μόνο κόπο και βάσανα» και από αυτά το ένα δέκατο πρέπει να πάρει ο Πεισίστρατος». Τα είπε όλα αυτά χωρίς να ξέρει ποιος ήταν αυτός που του μιλούσε. Ο Πεισίστρατος εκτίμησε την ειλικρίνεια και την εργατικότητα του αγρότη και τον απάλλαξε τελείως από τους φόρους.

Αριστοτέλης, Αθηναίων πολιτεία, 16.6.

Από το παραπάνω κείμενο διαπιστώνουμε: α) Ότι η ζωή των αγροτών ήταν πολύ δύσκολη αφού έπρεπε να καταβάλλουν μεγάλο μόχθο, καλλιεργώντας μια άγονη γη για ένα φτωχικό εισόδημα. Από αυτό το εισόδημα οι αγρότες έπρεπε να ζήσουν την οικογένειά τους και να πληρώσουν φόρους στο κράτος. Και β) ότι η εξουσία ενός τυράννου του 6^{ου} αιώνα ήταν μια προσωπική (μονοπρόσωπη) μορφή διακυβέρνησης, η οποία στηρίζεται στη δύναμη, στη θέληση και στις διαθέσεις ενός τυράννου. Ο τύραννος λαμβάνει τις αποφάσεις και όχι ο λαός της πόλης, ο τύραννος είναι εκείνος που καθορίζει το ύψος της φορολογίας των πολιτών.

Το γεγονός αυτό, όπως δείχνει το ιστορικό κείμενο του **Αριστοτέλη** εμπεριέχει το στοιχείο της αυθαιρεσίας, αφού δεν είχε ληφθεί υπόψη καταρχάς από τον Πεισίστρατο η φτώχεια του Αθηναίου γεωργού της συγκεκριμένης περιοχής στην απαίτηση που προέβαλλε για να εισπράξει το 1/10 του πολύ πενιχρού αγροτικού εισοδήματος. Η αυθαιρεσία αυτή, που όπως καταλαβαίνουμε στηριζόταν στην κρατική βία της τυραννικής εξουσίας, δείχνει ότι **συχνά ο τύραννος βρισκόταν πολύ μακριά από τις λαϊκές ανάγκες και διαθέσεις, αφού δεν είχε προηγουμένως φροντίσει να μάθει τη γνώμη των αγροτών για τη φορολογία ούτε τον τρόπο της ζωής τους.**

Ο πάμφτωχος αγρότης της ιστορίας μας ούτε καν γνωρίζει τον Πεισίστρατο, **επομένως δεν έχει καμιά συμμετοχή στις κρατικές αποφάσεις.** Βέβαια, μπορεί ένας τύραννος, όταν μάθαινε την αλήθεια, να πάρει σωστές και δίκαιες αποφάσεις για τους φτωχούς, όπως ο Πεισίστρατος για τον αγρότη του παραδείγματός μας, αλλά αυτό δεν εξαλείφει την αυθαιρεσία της τυραννικής εξουσίας. Μιας εξουσίας που, τελικά, στηρίζεται στη θέληση, στη διάθεση και στο χαρακτήρα του τυράννου, καλό ή κακό, δίκαιο ή άδικο. Η τυραννίδα,

επομένως, δεν ήταν ένα πολίτευμα στηριγμένο στους νόμους που εγκρίνει ο λαός. Ήταν το αντίθετο δηλαδή της δημοκρατίας.

ΕΚΟΒΕ ΤΑ ΣΤΑΧΥΑ ΠΟΥ ΕΞΕΙΧΑΝ

Ο Περίανδρος αρχικά δεν ήταν τόσο σκληρός όσο ο πατέρας του. Από τότε όμως που ήλθε σε επαφή με τον τύραννο της Μιλήτου Θρασύβουλο, έγινε πιο σκληρός από τον πατέρα του τον Κύψελο. Έστειλε λοιπόν κήρυκα στον Θρασύβουλο και ζήτησε να μάθει ποιο πολιτικό καθεστώς έπρεπε να εγκαταστήσει για να έχει ασφάλεια και να κρατήσει την πόλη υπό την εξουσία του. Ο Θρασύβουλος πήρε τον κήρυκα έξω από την πόλη και μπήκε σε ένα σπαρμένο χωράφι. Προχωρώντας μέσα στα σπαρτά ρωτούσε επίμονα να μάθει το σκοπό της άφιξης του κήρυκα από την Κόρινθο. Συγχρόνως έκοβε τα στάχυα που έβλεπε να ξεπερνούν τα άλλα και τα έριχνε κάτω, μέχρι που, κάνοντας αυτό, κατέστρεψε τα ωραιότερα και ψηλότερα στάχυα του χωραφιού...

Από τη διήγηση του κήρυκα ο Περίανδρος κατανόησε τη σημασία της πράξης του Θρασύβουλου... Από τότε έδειξε όλη του την κακία απέναντι στους πολίτες.

Ηρόδοτος, Ιστορία, 5.92

- Το κείμενο αποτελεί ιστορική πηγή για τη φύση του τυραννικού πολιτεύματος, σε μια εποχή που η λέξη «τυραννίς» έχει λάβει ολότελα αρνητική σημασία (τον 5^ο π.Χ. αιώνα) παρά τον αναχρονισμό που έχουμε, αφού αναφέρεται στον 6^ο αιώνα. Σύμφωνα με τον ιστορικό του 5^{ου} αιώνα, τον **Ηρόδοτο**, και η εξουσία ενός τυράννου του 6^{ου} αιώνα ήταν μια προσωπική (μονοπρόσωπη) μορφή διακυβέρνησης, η οποία στηρίζεται στη δύναμη, στη θέληση και στις διαθέσεις ενός τυράννου. Ο τύραννος έχει στα χέρια του όλες τις εξουσίες και λαμβάνει όλες τις αποφάσεις..

Όμως, παρ' όλη αυτή τη συγκεντρωμένη στα χέρια του, την υπέρμετρη εξουσία, όπως δείχνει το κείμενο, ο τύραννος δεν νιώθει καθόλου ασφαλής για την εξουσία του και ψάχνει ολοένα να βρει τρόπους για να την εξασφαλίσει από τη δυσαρέσκεια των πολιτών. Το συμβολικό παράδειγμα του τυράννου της Μιλήτου Θρασύβουλου, η συμβολική δηλαδή κίνησή του να κόψει και να καταστρέψει «τα ωραιότερα και ψηλότερα στάχυα του χωραφιού» γίνεται για τον τύραννο της Κορίνθου Περίανδρο μάθημα εξασφάλισης της εξουσίας του με την καθυπόταξη, εξουδετέρωση ή και εξολόθρευση ακόμα των καλύτερων, των πιο διακεκριμένων από τους πολίτες, αν αυτοί γίνονται στα μάτια του ύποπτοι ως εχθροί του. Ο τύραννος δηλαδή αποκτά δικαίωμα ζωής και θανάτου πάνω στους πολίτες. Η αυθαιρεσία αυτή στηρίζεται στην πιο ωμή κρατική βία της απόλυτης εξουσίας.

Η τυραννίδα, επομένως, μεταβάλλεται σε καθεστώς τρόμου και ανασφάλειας όχι μόνο για όσους τυχόν υποπτεύεται ως αντιπάλους του ένας δυνάστης, αλλά για όλους τους πολίτες. Δεν μπορούν να αισθανθούν ελεύθεροι και πραγματικά νοικοκύρηδες της χώρας τους. Η τυραννίδα, συνεπώς δεν ήταν ένα πολίτευμα στηριγμένο στους αιρετούς ηγέτες ούτε στους νόμους που εγκρίνει ελεύθερα ο λαός μιας πόλης - κράτους. Ήταν δηλαδή το αντίθετο της έννοιας της δημοκρατίας. (Βλ. και στο σχολικό βιβλίο σελ.46: «*Η εξουσία των ολίγων δεν έλυσε τα βασικά προβλήματα των πολλών, με αποτέλεσμα να ξεσπούν συχνά ταραχές. Την κοινωνική αυτή δυσaréσκεια και την ανασφάλεια γενικά των πολιτών εκμεταλλεύτηκαν φιλόδοξα άτομα, που κατάφεραν με λαϊκή πολλές φορές υποστήριξη να επιβάλουν **τυραννικό** καθεστώς. Οι τύραννοι άσκησαν την εξουσία αποβλέποντας στο δικό τους όφελος, χωρίς να δίνουν λόγο σε κανέναν για τις πράξεις τους. Αν και συνέδεσαν το όνομά τους με μεγάλα έργα, όπως ο Περίανδρος στην Κόρινθο, ο Πολυκράτης στη Σάμο, ο Φεΐδων στο Άργος κ.ά., γενικά δεν κέρδισαν τη συμπάθεια του λαού.*»

